

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

2. Концепція НУШ [Електронний ресурс] URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainskashkola>

3. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / za zag. red. N. M. Bibik. – Kyiv : Litera LTD, 2018. – 160 s.

4. Ціпан Т.С. Інноваційні форми та методи педагогічної взаємодії школи і сім'ї у вихованні учнівської молоді // Інноватика у вихованні. Збірник наукових праць. Вип. 12 /упор. О. Б. Петренко; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. – Рівне, 2020. – с.235-241 DOI <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i12.313>

5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

***РУЧКІНА Маріанна Миколаївна,
ПЕНОВ Вадим Васильович,***

МОНІТОРИНГ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Проблема здійснення моніторингу в освіті на сьогодні є надзвичайно актуальною, оскільки саме моніторингові дослідження дають можливість цілісно побачити реальний стан освіти, але важливим є не просто моніторинг освіти, а відстеження та прогнозування її поступового динамічного розвитку. Для сучасного керівника закладу освіти моніторинг має стати не просто процедурою, системою, а новим стилем в його науково-педагогічній та управлінській діяльності з оновленим мисленням, яке міститиме в собі неперервні і довготривалі спостереження, аналіз, синтез, порівняння, уміння здійснювати різноманітні інтелектуальні операції, необхідні в різних ситуаціях та умовах, які вимагатимуть і висновків, і узагальнень, поширення інформації і прогнозування динаміки та основних тенденцій розвитку. Сучасні соціально-економічні та політичні зміни стали передумовою реформування національної системи освіти. Основною соціальною вимогою українського суспільства є потреба в якості шкільної освіти.

Аналіз визначення поняття «моніторинг» в наукових джерелах дає підставу для висновку, що чітко визначеного й однозначного трактування цього поняття немає. Це пов'язано з тим, що моніторинг належить як до наукової, так і до практичної сфери діяльності. Він може розглядатися і як засіб дослідження реальності, і як засіб, який забезпечує управління своєчасною та якісною інформацією. Найбільш поширене визначення цього поняття це «постійне спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або первісним припущенням – спостереження,

оцінювання й прогнозування стану довкілля у зв'язку з діяльністю людини» (словник іншомовних слів Л. Крисіна).

Так, І. Булах у своєму дослідженні розглядає освітній моніторинг як систему організації збору, збереження, обробки і розповсюдження інформації про діяльність освітньої системи, що забезпечує безперервне відстеження за її станом і прогнозом розвитку [1].

Сьогодні поняття «моніторинг» досить часто вживається у педагогіці, науковій літературі, методичних розробках, де означає процедуру систематичного збору даних про актуальні аспекти на різних рівнях. Слід зазначити, що освітній моніторинг є головним засобом контролю і є категорією як педагогічною, так і управлінською, оскільки поєднує принципи управління закладом освіти із загально педагогічними принципами функціонування освітньої системи. Управління в системі освіти, обстеження та визначення її стану можливе лише при здійсненні рівневого моніторингу.

У своєму дослідженні І. Булах розглядає рівні управління відповідно до здійснення моніторингу на цих рівнях і виокремлює такі: локальний, муніципальний, регіональний, державний та міжнародний. Так, на локальному (заклад освіти) рівні здійснюється фіксування освітнього моніторингу в вигляді системного узагальнення діяльності закладу освіти щодо досягнення поставленої перед ним мети, а також діяльності та успішності кожного студента, формується прогностична інформація в її психолого-педагогічній інтерпретації. Муніципальний рівень передбачає узагальнення діяльності муніципальної системи освіти в цілому та її елементів, які порівнюються один з одним, з урахуванням специфіки функціонування кожного суб'єкта освітньої системи (школи, ліцею, гімназії, коледжі, вищі навчальні заклади); розробляється прогноз розвитку навчальних закладів. На регіональному рівні освітній моніторинг фіксує стан діяльності регіональної системи освіти в цілому та її елементів, визначає регіональну специфіку та її завдання щодо інтегрування регіональної освіти відповідно до державної політики. Наступним є державний рівень, який узагальнює діяльність державної системи освіти, визначає її стан, формує державну політику розвитку освіти в цілому. Найвищим рівнем дослідницею виокремлено міжнародний. На цьому рівні освітній моніторинг забезпечує визначення рівня освітньої системи країни в контексті міжнародних стандартів і сприяє створенню освітньої політики узгодженої із загальноосвітніми тенденціями розвитку [1].

Отже, моніторинг є важливою складовою управлінської діяльності незалежно від рівня управління. Об'єктом нашого дослідження є напрями здійснення моніторингу у закладі загальної середньої освіти. У загальноосвітньому закладі моніторинг досліджує такі складові системи освіти, як: ресурси, що вкладаються в освіту (стан шкільних будівель, обладнання, забезпечення навчальними матеріалами, кількість учителів, витрати на освіту); освітній процес (навантаження вчителів, розподіл годин із предметів, структурування змісту освіти); результати, що їх продукує освітня система (досягнення учнів із ключових дисциплін, професійний успіх тощо).

Розробці зазначених питань приділяють увагу О. Ануфрієва – оцінка освіти на базі кваліметричного підходу, В. Бикова – специфіка використання освітнього моніторингу, В. Бондар – технологія і теоретичні основи педагогічного аналізу, Г. Дмитренко, В. Олійник – основи вимірювання результативності діяльності педпрацівників, Г.Єльнікова – моніторинг діяльності учнів та вчителів у межах адаптивного управління, основи адаптивного управління, Т. Лукіна – вивчає питання моніторингу якості освіти та ін.

У рамках пілотного дослідження з'ясовано, по-перше, що сьогодні моніторинг є важливою складовою ефективного управління закладом освіти, по-друге, виявлено який моніторинг систематично проводиться в закладах загальної середньої освіти. Результати пілотного діагностування засвідчили, що 73% шкіл систематично проводять моніторинг результатів навчальних досягнень учнів з різних дисциплін; 43% шкіл проводять моніторинг результатів управлінської діяльності керівників; 45% – моніторинг результатів виховної роботи; 97% – моніторинг за відвідуванням учнями школи; 98% – моніторинг ведення документації тощо.

Отже, теоретичний аналіз літератури та результати моніторингового дослідження засвідчили, що моніторинг є важливою складовою ефективного управління сучасним закладом освіти. Значущим є врахування чинників, що впливають на результати моніторингу та процес планування освітньої діяльності, а саме: чинники, що перевертають істинні оцінки; досконалість діагностичного інструментарію; професійність і відповідна підготовленість кадрів; зміна кадрів у процесі дослідження; періодичність проведення діагностування; відбір учасників дослідження; вплив соціально-територіального середовища; швидкість протікання періоду адаптації учасників дослідження; фактори, що не змінюються з часом, і фактори, що змінюються.

Список використаних джерел:

1. Булах І. Моніторинг якості освіти. URL : <http://do.gendocs.ru/docs/index-1128.html>.

ПОЛІЩУК Наталія Миколаївна

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ЗВО

У науково-педагогічній літературі та педагогічній практиці поняття «навчальний процес», «процес навчання», «навчання» часто створюють синонімічний ряд. Проте чисельні дослідження, зокрема, С.І. Архангельського, Ю.К. Бабанського, В.І. Бондаря, С.П. Баранова, В.І. Загвязинського, В.В. Краєвського, В.С. Лед-ньова, І.Я. Лернера, В.І. Лозової, І.В. Малафіїка, В.А. Онищука, В.Ф. Паламарчук, П.І. Підкасистого, О.Я. Савченко,